

تأثیر عوامل فرامادی بر زندگی مادی انسان‌ها

نویسنده:
هانیہ مشکوہ

مقدمه.....	۹
فصل اول: مفهوم شناسی.....	۱۳
۱-۱. گفتار اول: مفهوم شناسی.....	۱۵
۱-۱-۱. تبیین.....	۱۵
۲-۱-۱. متافیزیک.....	۱۷
۳-۱-۱. پدیده مادی.....	۲۰
۴-۱-۱. علیت.....	۲۳
۲-۱. گفتار دوم: بررسی مکتب‌های مختلف در اثبات حقانیت مادی و متافیزیک.....	۲۷
۱-۲-۱. مکتب پوزیتیویسم.....	۲۷
۲-۲-۱. مکتب ماتریالیسم.....	۲۹
۳-۲-۱. مکتب رئالیسم.....	۳۲
۴-۲-۱. مکتب ایده‌آلیسم.....	۳۵
۵-۲-۱. مکتب تجربه‌گرایان.....	۳۷
فصل دوم: مبانی تبیینی متافیزیکی پدیده‌های مادی.....	۴۱
۱-۲. گفتار اول: قانون علیت و توابع آن.....	۴۴
۱-۱-۲. ماهیت علیت در فلسفه اسلامی.....	۴۵

۲-۲. گفتار دوم: نظام علیت و ارتباط آن با اراده الهی..... ۶۰

۲-۲-۱. ماهیت اراده الهی..... ۶۱

۲-۳. گفتار سوم: ارتباط اراده الهی با اختیار انسان..... ۶۸

۲-۴. جمع بندی..... ۷۲

فصل سوم: تأثیر متافیزیک بر پدیده‌های مادی از منظر قرآن.. ۷۵

۲-۱. گفتار اول: تأثیر متافیزیک بر رزق..... ۷۹

۳-۱-۱. دعا..... ۸۴

۳-۱-۲. صدقه..... ۸۷

۳-۱-۳. انفاق..... ۹۱

۳-۱-۴. عوامل رزق خاص..... ۹۷

۲-۲. گفتار دوم: تأثیر متافیزیک در اجل..... ۱۰۱

۳-۲-۱. اجل معلق و اجل مسمی..... ۱۰۱

۳-۲-۲. اثرات کار خیر بر مدت اجل..... ۱۰۳

۲-۳. گفتار سوم: تأثیر متافیزیک بر سعر..... ۱۰۵

۴-۳. گفتار چهارم: تأثیر متافیزیک بر شفا..... ۱۰۸

۳-۴-۱. یاد خدا..... ۱۰۸

۳-۴-۲. دعا..... ۱۰۹

۳-۴-۳. صدقه..... ۱۱۰

۳-۴-۴. اعتقاد به اصل قضا و قدر..... ۱۱۱

۳-۴-۵. تأثیر اعتقاد به معاد و نگاه مثبت به مرگ در بهداشت روانی..... ۱۱۲

۳-۴-۶. رابطه توکل به تحمل بیماری..... ۱۱۳

۵-۳. گفتار پنجم: تأثیر متافیزیک بر معجزه..... ۱۱۳

۳-۵-۱. رابطه اسباب پدیده‌ها و معجزه..... ۱۱۵

۳-۵-۲. رابطه معجزه و دعا..... ۱۱۶

۳-۵-۳. امداد الهی..... ۱۱۸

پیشنهادهات..... ۱۲۱

منابع..... ۱۲۲

مقدمه

تحولاتی که در زندگی و سرنوشت انسان رخ می دهد از اعمال نیک و بد او تأثیر می پذیرد. مثلاً صله رحم عمر او را افزایش می دهد، و قطع رحم عمر او را کوتاه می نماید. دادن صدقه بسیاری از حوادث بد و حتی مرگ را از انسان دور می سازد. عقوق والدین اجل را نزدیک می کند، و احسان به آنان مایه خیر و برکت در زندگی انسان می باشد. روشن است که این مطلب از باورهای مسلم همه مسلمانان است و آیات قرآنی و روایات اسلامی بر آن تصریح و تأکید دارد.

در صحیح مسلم از انس بن مالک روایت شده که گفت: از پیامبر ﷺ شنیدم که می فرمود: «هر کس دوست دارد که رزق او فراوان گردد، و اجلس تأخیر افتد، صله رحم نماید»^۱.

سیوطی از علی رضی الله عنه روایت کرده که تفسیر آیه یُمْخُوا إِلَیْهِ مَا یَشَاءُ وَ یُثْبِتُ را از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله پرسید: پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: با تفسیر این آیه چشم تو و اتمم را روشن خواهم ساخت، آنگاه فرمود: دادن صدقه در راه خدا، و نیکی به پدر و مادر و انجام کارهای

۱. مسلم، بن حجاج، صحیح مسلم، جلد ۴، بیروت: مؤسسه عزالدین، ۱۹۸۲، صفحه: ۱۶۴.

خوب، شقاوت را به سعادت مبدل می سازد، و عمر را زیاد می کند، و حوادث بد را دور می سازد».^۱

عیاشی از امام باقر علیه السلام روایت کرده که فرمود: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرموده است: فردی قطع رحم می کند، و از عمر او سی و سه سال باقی مانده است، خداوند عمر او را به سه سال یا کمتر کوتاه می سازد. آنگاه امام علیه السلام آیه کریمه: **يَمْحُوا اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثْبِتُ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكُتُبِ** را تلاوت نمود.^۲

البته در این آیه به صراحت به این نکته نیز توجه داده شده است که این تغییرات هرگز بیرون از حکم و حاکمیت الهی نیست، بلکه هر تغییری که انسان در جان و جهان و جامعه ایجاد می کند، در همان چارچوب حاکمیت الهی و قوانین اوست و این خداست که محو و اثبات هر چیزی را در دست دارد. بنابراین، تغییراتی که در جان و جامعه و جهان انجام می شود، هر چند که به دست انسان باشد، هرگز بیرون از دایره قدرت الهی و مشیت او نخواهد بود.

از نظر آموزه های قرآن، تبدیل و تغییری در سنت های الهی از جمله مشیت ها و مصیبت های خوب و بدی که به انسان می رسد، راه نمی یابد (روم/۳۰)، اما تغییر در جان و جهان و جامعه امری شدنی است. خداوند به صراحت این تغییرات مثبت و منفی و خیر و شر را به خود انسان و اعمال او نسبت می دهد و می فرماید: این کیفر بدان سبب است که خداوند نعمتی را که بر قومی ارزانی داشته تغییر نمی دهد، مگر آنان آنچه را در دل دارند، تغییر دهند و خدا شنوای داناست (انفال/۵۲).

۱. سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، الدر المنثور فی التفسیر بالمأثور، جلد ۴، قم: مکتبه آیه الله العظمی المرعشی النجفی رحمته الله، ۱۴۲۳، صفحه: ۶۶.

۲. عیاشی، محمد بن مسعود، تفسیر العیاشی، جلد ۲، تهران: مکتبه العلمیه الاسلامیه، ۱۴۰۹، صفحه:

بنابراین، وقتی شخص با عمل خوبی چون انفاق، شخصیت و شاکله وجودی خیر خویش را تثبیت کرد، از چنین شخصی همواره عمل خیر و خوب بیرون می‌آید و آثار و برکاتش را در همین زندگی دنیوی می‌بیند، چه رسد در زندگی اخروی.

از جمله این آثاری که انسان در زندگی خویش به سبب انفاق کردن می‌یابد، برکت و افزایش مضاعف مال و ثروت است، چنانکه خدا می‌فرماید: خدا از برکت ربا می‌کاهد و بر صدقات می‌افزاید و خداوند هیچ ناسپاس گناهکاری را دوست نمی‌دارد. کسانی که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده و نماز بر پا داشته و زکات داده‌اند، پاداش آنان نزد پروردگارشان برای آنان خواهد بود؛ و نه بیمی بر آنان است و نه اندوهگین می‌شوند (نور/۲۷۶ و ۲۷۷).

بنابراین، از نظر آموزه‌های قرآن، هر انسانی بر سر سفره خویش مهمان است و این اعمال اوست که هم شخصیت و شاکله وجودی او را می‌سازد و هم در جامعه و جهان تأثیر مثبت یا منفی به جا می‌گذارد.

با توجه به آنچه آمد، هدف نگارنده در کتاب حاضر، بررسی و تبیین مبانی و تأثیرات اعمال متافیزیکی انسان بر پدیده‌های مادی و همچنین رابطه اختیار و اراده انسان و نیز مشیت الهی در این تأثیرگذاری می‌باشد.